

nationaal BAGGER MUSEUM NIEUWSBRIEF

Afscheid van de conservator

Passie voor waterbouw

Met ambivalente gevoelens heb ik 9 april jl. tijdens een druk bezochte receptie afscheid genomen van mijn functie als conservator/beheerder bij het Nationaal Baggermuseum in Sliedrecht. Ik kijk met een tevreden gevoel terug.

Gedurende de 4,5 jaar dat ik werkzaam ben geweest voor het Baggermuseum ben ik van het vak waterbouw gaan houden. Dat gaat gewoon van zelf. Dat gebeurt door de verhalen van de vrijwilligers. Neem nu de verhalen van Bas de Goeij, voormalige sleehopperkapitein. Met veel interesse kon in altijd luisteren als hij vertelde over de typhonen in Azië, de scheepshond die te veel eten kreeg en altijd voor zijn hut ging liggen, de ambulance diensten die hij moest lopen of de zorgen om thuis. **Het zijn de menselijke verhalen achter de waterbouw.**

Maar die passie voor waterbouw kreeg ik ook door de verhalen van de technuten van Boskalis en Van Oord, als ik bij hen op bezoek ging voor het maken van nieuwe tentoonstellingen.

De bouwer van windmolenparken die vertelde over de ontwikkeling van een nieuwe gripper voor windmolenfundaties, bedacht met behulp van een stapel koffiebekertjes. Of de geoloog die liet zien hoe je tegenwoordig de zeebodem zo goed in kaart kan brengen.

Ook passie voor waterbouw door het ontdekken van de geschiedenis van de sector. Naast de fraaie modellen hebben we ook prachtig filmmateriaal van bijvoorbeeld de bouw van de Oosterscheldekering of andere waterbouwkundige werken.

In dit nummer:

- Afscheid
- Activiteiten
- Tentoonstelling
- Lezingen
- En nog veel meer

Nummer 31 - 2019 - jaargang 18

Uitgave:

Nationaal Baggermuseum
Tel: 0184 – 414166

www.baggermuseum.nl
info@baggermuseum.nl

Redactie:
Molendijk 208
3361 ER Sliedrecht

En tenslotte ben ik ook verwend met een flink aantal rondleidingen bij sponsoren, zoals bijvoorbeeld bij Deltares, IHC en Lasco. Bijzonder om te zien hoe met uiterste precisie grote stukken staal worden gefreesd, alsof het bijna meubelwerk is. Met mijn technische achtergrond snap ik dan ook, waarom zo'n groot en complex scharnier van een zuigbuis gemaakt moet worden in Nederland.

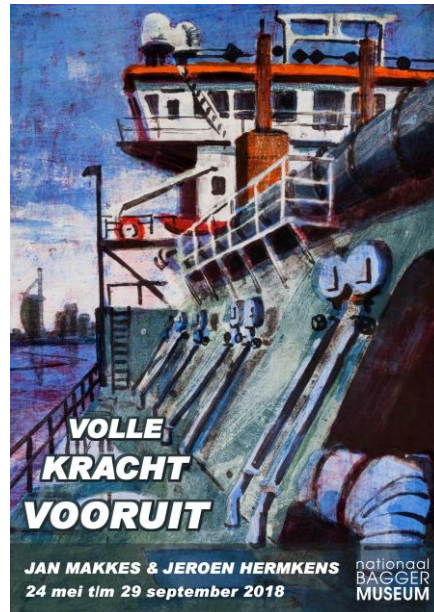
En zo kan ik nog wel even doorgaan met de mooie ervaringen die ik de afgelopen jaren heb opgedaan binnens- en buitenshuis.

Het delen van die ervaringen met bezoekers was altijd mijn **drijfveer** voor het werk in het museum. Samen met de vrijwilligers heb ik naast het dagelijks beheer van het museum, met veel plezier gewerkt aan 8 wisselexposities. **Telkens met oog voor mens en techniek.**

Maar met een budget van ongeveer 6000 euro per jaar voor wisseltonstellingen en activiteiten in schoolvakanties betekent dit dat je gewoon moet bikkelen en heel creatief moet zijn om dat voor elkaar te krijgen. We slaagden erin door mooie maquettes van de vismigratierivier of die van de Markerwadde. Of wat dacht u van 32 kilometer Afsluitdijk uitgezaagd op schaal 1:1000, een heuse vogelkijkhut, een zandlaboratorium of een zandvloot.

Alles gemaakt door de zeer praktische handen van de vrijwilligers. En natuurlijk mochten we ook vaak rekenen op steun van onze sponso-

ren die de verzekeringskosten voor schilderijen of modellen betaalden of andere attributen ter beschikking stelden.

Maar het feit blijft wel dat ook veel werk in het museum blijft liggen. Het Nationaal Baggermuseum moet helaas met uiterst weinig middelen het verhaal van de waterbouw vertellen. Het verhaal wat anno 2019 zo belangrijk is, want waterbouw zorgt voor droge voeten in tijden van klimaatverandering, waterbouw maakt een deel van de energietransitie mogelijk en waterbouw moet de verzilting van de bodem tegengaan. Om maar even wat op te noemen.

Wat zou het Baggermuseum dit toch graag professioneler aan willen pakken, meer publiek willen bereiken en de trots van de sector willen zijn, gestoeld op eeuwen lange ervaring en dus met een prachtige museale collectie, willen uitdragen aan grote groepen binnen en buitenlandse bezoekers.

Met dat beeld voor ogen heb ik dan ook met veel plezier een grote bijdrage geleverd aan de toekomstplannen voor het Baggermuseum; wat in de toekomst natuurlijk gewoon **Waterbouwmuseum** moet heten.

Verschillende scenario's zijn op papier gezet, fraaie visioenen zijn ontworpen door professionele ontwerp bureaus. En er wordt nog steeds gewerkt aan de uitwerking van deze scenario's. Maar helaas heb ik ook zorgen of het niet alleen

bij plannen blijft. Het Baggermuseum kan dit transitieproces niet alleen verwezenlijken.

De concurrentie van de grote musea is fors. Zij ontvangen nog steeds veel geld van overheid en goede doelenloterijen in verhouding tot het budget van het Baggermuseum en kunnen de bezoeker daardoor veel meer bieden. Bij een jonger wordend museumpubliek is de vraag om interactiviteit en beleving groot en dat is duur. Hoe kan het Baggermuseum die stap zetten?

Mijns inziens heeft het Baggermuseum gewoon veel hulp van buiten nodig. Pas dan kan de toekomst van een echt Waterbouwmuseum worden gerealiseerd. Ik heb mijn steentje bijgedragen aan het vernieuwingsproces. Ik wens mijn opvolger en de vrijwilligers van het museum veel succes in de toekomst.

Rest mij een ieder met wie ik heb mogen samenwerken de afgelopen jaren, hartelijk te danken voor het in mij en het museum gestelde vertrouwen. Zet dit voort. Het gaat u goed!! Conny Dirkzwager

Activiteiten tijdens de schoolvakanties

Het was weer een drukte van belang in het museum tijdens de kerst- en voorjaarsvakantie. Geheel in de stijl van de huidige expositie 'Zand in beweging' konden kinderen in beide vakanties iets creatiefs knutselen met zand. Tijdens de kerstvakantie maakten kinderen aan onze knutseltafel

in de de koffiezaal van een kleurplaat een echt zandkunstwerk. Op de speciaal ontworpen kleurplaat stond de kaart van Nederland, samen met de tekst 'Zonder zand geen Nederland'. Zo konden ze elke provincie of letter met lijm en gekleurd zand of potloden inkleuren. Ontzettend leuk om te merken hoe

goed sommige kinderen de provincies al kennen!

In de voorjaarsvakantie stonden de zandflesjes centraal. Jonge bezoekers kregen een doorzichtig flesje in de vorm van een schelp dat ze vulden met gekleurd zand.

Zo kon iedereen zijn eigen unieke kunstwerkje maken.

Ook werd het Zandlab tijdens de schoolvakanties druk bezocht. Net als een echte wetenschapper gingen de kinderen in het lab aan de slag, inclusief witte jas, veiligheidsbril en klembord. Zo kunnen ze zandkorrels bekijken onder de microscoop, grind opmeten en zand zeven met échte zandzeven. Als ze na afloop hun vragenformulier lieten zien bij de balie, kregen ze een klein cadeautje.

Tijdens de meivakantie (22 april t/m 4 mei) hebben we weer een afwisselend programma samengesteld. Op Tweede Paasdag kunnen bezoekers eieren komen zoeken.

Er zijn workshops over knopen en splitsen door ervaren oud-baggeraars, kinderen kunnen spelenderwijs leren baggeren in de BaggerPraktijkTuin, aan de slag in het Zandlab of een speciale zandkleurplaat knutselen. Het precieze programma is te vinden op de website van het baggermuseum.

“Zand in beweging”

In de tentoonstelling zie je het zand niet bewegen, de foto's laten zien dat inmiddels weer een vaste plek heeft gevonden. Hoewel? “Zand ligt altijd op de verkeerde plaats”, zei eens een aannemer. Dus wie weet wordt het nog wel een keer opgepakt en verplaatst. De tentoonstelling laat je waterbouw projecten zien die alleen maar generaliseerd konden worden met de belangrijkste en omvangrijkste delfstof van Nederland: zand! Je kunt

veel filmpjes bekijken over winning en transport van zand.

Al lang geleden werd het gebruikt om in het natte westen van het land fundaties voor wegen en spoorwegen te maken en ook terreinen voor de woningbouw.

Op een foto van Dordrecht uit 1910 zie je op de achtergrond Villa Augustus en de molen aan de Noorderdijk en daarvoor het stort van een nieuwe woonwijk.

Geen bulldozer te bekennen, maar wel mannen met schoppen. Even verderop een foto van een losbak verbonden aan een giek, waarmee heel vernuftig een beunschip werd leeg getrokken.

Het zand wordt gestort op een transportband of in de trechter.

Vele oudere Sliedrechtse hebben gezien hoe op deze manier schepen aan de loswal werden gelost. Een originele, gebruikte losbak ligt op het plein voor de entree van het museum.

Kom kijken hoe in Sliedrecht de Zwijnskade werd verlegd om ruimte te maken voor de Betuweroute en hoe het Grensmaas project in Limburg zandhandel en ruimte voor de voor de Maas combineert.

Lezing ‘milieuvriendelijk baggeren op zee’

Hoe houden baggeraars tijdens hun werk rekening met de omliggende zeeën, kusten en kwetsbare koraalriffen? Tijdens de nieuwjaarsmeeting voor museummedewerkers en -vrijwilligers afgelopen 17 januari gaf Remment ter Hofstede, Specialist Marine Ecosystems bij Van Oord,

hierover een interessante lezing in het museum. Hij ging in op een aantal maatregelen die Van Oord heeft ontwikkeld om het ecosysteem van onze kusten en zeeën te behouden, met name op het gebied van koraalherstel. Vanwege de enthousiaste reacties uit het publiek vroegen we Remment om de lezing nogmaals te geven op 23 maart, speciaal voor museumbezoekers. Onze koffiezaal was die dag vol met toehoorders, die vol interesse luisterden naar Remments verhaal.

Behoud van de aarde staat bij baggeraar Van Oord hoog in het vaandel. De organisatie streeft ernaar om de mogelijke negatieve gevolgen van hun werk op de omgeving zoveel mogelijk te beperken. Hun engineers worden voortdurend aangemoedigd om duurzame werkmethodes en innovaties te ontwikkelen. Eén van deze methodes van Van Oord om tijdens baggerwerkzaamheden het ecosysteem van onze zeeën te behouden is ReefGuard. Bij dit initiatief worden koraallarven ingezet om nieuw koraal te kweken. In een laboratorium worden koraallarven gekweekt die zich vervolgens op speciale tegeltjes vestigen. Vervolgens ontstaat per larve een nieuwe koraalkolonie die kan worden teruggezet op het rif. Door de kwetsbare koraallarven onder geconditioneerde omstandigheden te laten opgroeien, hebben zij een grotere kans op overleving dan in de natuur.

Nationaal Baggermuseum op TV.

Het Baggermuseum was op NPO2 TV, donderdag 7 maart 2019. De actrice Olga Zuiderhoek zat in de hoofdrol van het programma 'Verborgen Verleden'. In de zoektocht naar haar vroegere familieleden kwam de redactie van dit TV programma terecht in Sliedrecht omdat zowel de namen Bos en Kalis in de genealogie van de familie Zuiderhoek voorkomen. De namen Bos en Kalis zijn verbonden met het mondiaal opererende bedrijf Boskalis. Om uit te zoeken hoe dit precies in elkaar steekt bezocht een team van het TV programma 'Verborgen Verleden' het Nationaal Baggermuseum, het museum waar alles boven water gehaald kan worden. Olga Zuiderhoek werd in het Baggermuseum ontvangen door Remco van de Ven die de geschiedenis van haar familie uiteenzette. De opname van de TV uitzending werd gemaakt in de huidige bestuurskamer van het Baggermuseum, een fraaie kamer die vroeger diende als het kantoor aan huis van het vroegere baggerbedrijf Volker.

De grootvader van Olga Zuiderhoek woonde ooit in Sliedrecht, aannemer van beroep en bouwde de pastorie bij de Grote Kerk in het centrum van Sliedrecht. Deze pastorie functioneerde later als een ontmoetingscentrum voor ouderen onder de naam 'De Schalm'. Een schalm is een metalen verbindingsstuk tussen baggerremmers. Tegenwoordig

wordt het gebouw als woonhuis gebruikt.

Het ontdekken van haar familieverleden was voor Olga Zuiderhoek een verrassing vanwege de relatie met de grondleggers van de baggerindustrie. Het huis waarin het Baggermuseum is gevestigd imponeerde de actrice, maar vooral ook het kennis maken met het heden en verleden van een belangrijk deel Hollands Glorie: de wondere wereld van waterbouw; baggeren. Sliedrecht is tenslotte de bakermat van de hedendaagse wereldwijde baggerindustrie.

Onze vrijwilliger in de spotlight: Bert Lodonk

In het museum ben ik de bibliothecaris met veel plezier, daarnaast is mijn andere liefhebberij het Schipperskoor "De Pontonniers" uit Papendrecht. Dit is een gezellig 50 koppig mannenkoor onder leiding van een ervaren dirigent en begeleid door drie accordeonisten, een bassist en een gitarist. Ons repertoire bestaat uit 80 Nederlandse, Duitse en Engelse zeemannsliederen, die wij hoofdzakelijk ten gehore brengen in de regio, maar ook wel ver daarbuiten. Overal waar wij optreden is het een feestje en wordt er luidkeels meegezongen. Met zangvreugdevolle groeten
Bert Lodonk – secretaris

Collectiebeheer

Het team collectiebeheer werkt al geruime tijd met extra menskracht aan een inhaalslag wat betreft de Adlib-registraties. Adlib is een databaseprogramma dat in veel musea en bibliotheken wordt gebruikt.

Het Nationaal Baggermuseum heeft meer dan 18.000 registraties in Adlib, waaronder modellen, maritieme objecten, schilderijen, foto's, boeken en tekeningen.

Veel registraties zijn toegankelijk voor het publiek op de website www.maritiemdigitaal.nl, een geza-

menlijke website van de meeste maritieme musea in Nederland. Lange tijd waren hierop alleen de afbeeldingen van de collectie foto's zichtbaar. Inmiddels heeft het team collectiebeheer ook foto's gemaakt van de maritieme objecten, de modellen, schilderijen en penningen. Deze worden één voor één gekoppeld aan de registraties. Ook de kaften van de boeken uit de bibliotheek worden gescand en aan de geregistreerde boeken gekoppeld, inclusief een aantal steekwoorden. Zo wordt de collectie steeds beter toegankelijk voor geïnteresseerd publiek.

Naast de update van afbeeldingen worden ook de omschrijvingen van registraties bekeken en zo nodig aangepast. Zo wordt de grote hoeveelheid foto's en tekeningen beter toegankelijk. Wanneer u een afbeelding wilt gebruiken voor een boek of presentatie of een tekening voor een model, kunt u een foto van betere kwaliteit aanvragen via info@baggermuseum.nl. Uiteraard kunt u ook een keer een afspraak maken om wat tekeningen of boeken in te zien. Op verzoek kunnen scans worden gemaakt.

Uiteindelijk doel is een goed overzicht van de collectie voor de conservator van het museum. De depots raken na 40 jaar vol en niet alles blijkt museumwaardig. In het verleden zijn er met enige regelmaat items aangenomen van geringe museale waarde, rekwisieten zijn geregistreerd of bepaalde objecten /foto's zijn dubbel geregistreerd. Dit vertroebelt het beeld.

Het werk dat het team collectiebeheer nu doet is een goede voorbereiding op het vervolgtraject. Bert, Jaap, Piet, Savi en Ton, jullie werk is dus van onschatbare waarde. En we denken hierbij ook nog aan Jaap van Andel die een enorme boost gegeven heeft aan dit traject.

Bemanningssterkte.

Het afgelopen half jaar mochten we 5 tal nieuwe vrijwilligers verwelkomen:

Dik Snel: rondleider

Hans Gmelig Meijling: Modelbouw
Andries Versluis, René Leeuwis en Cees Roeleveld: Technische Dienst.

Gestopt zijn Marja Bikker en Cor de Waard, hoofdsuppoost en Arie de Heer. Technische Dienst